

Максим Созонтович Березовський (1745–1777)

Персональна бібліографічна пам'ятка до 270-річчя від дня народження

Серед найвизначніших музикантів, якими так щедро обдарувало людство XVIII століття, почесне місце належить українському композитору, скрипалю, диригенту, класику європейської музики Максиму Березовському.

Народився Максим Созонтович 1745 р. у Глухові Чернігівської губернії (зараз Сумська обл.). Початкову музичну освіту отримав у місцевій музичній школі. Потім М. Березовський продовжив навчання в Київській духовній академії. Під час одного з виступів (а Максим мав чудовий голос (бас)), його помітив граф Кирило Розумовський і привіз до Санкт-Петербурга. Саме тут Максим бере участь у постановках італійських опер, де виконує відповідальні партії в операх Ф. Арайї та В. Манфредіні, які йшли на придворній сцені.

У 1761 р. М. Березовського переводять в італійську придворну трупу, а в 1768 р. відправляють стажуватися до Італії. Тут Максим Березовський успішно складає екзамен у 1781 р., який полягав у написанні досконалого твору, і отримує звання академіка музики. Італійський період був найбільш щасливим та гармонійним в житті Березовського. Тут оцінили його талант, виконували твори, замовляли музику, щедро розплачуючись за неї.

У 1775 році Максим Березовський повертається до Петербурга. Архівні знахідки свідчать, що після повернення до Росії він був призначений у штат імператорських театрів, а згодом – капельмейстером придворної капели. М. Березовський заробляє на життя переписуванням нот, постійно живе у боргах. В цей період він напружено працює, пише один за одним свої видатні музичні твори, але їх майже не виконують. Довгий час творча спадщина залишалася в рукописах і зберігалася в Придворній капелі, а згодом і безповоротно втрачена.

На той час єдиною розрадою Максима Березовського були розмови з українськими знаменитостями, котрі ще не забули мови рідної землі. Після принижень у царському дворі Максим ішов до простих людей, розважав їх, співав їм рідних українських пісень, писав хорові концерти.

Доведений інтригами та нестатками в розквіті сил Максим Березовський пішов із життя.

Незаслужено забута в XIX ст., багатьма музикантами недооцінена, силоміць вилучена із української культури, перекручена свавільним словом письменників, повертається до нас творча особистість М. Березовського, як одного з найталановитіших і найтрагічніших митців на тернистому шляху української історії.

Максим Березовський став першим представником новаторського раннього класичного стилю в українській музиці, автором перших зразків камерно-інструментального та оперного жанрів. Кілька циклів його духовних творів для хору виконуються без інструментального супроводу. У наші дні творча спадщина українського композитора входить до репертуарів багатьох європейських хорових колективів.

1. Березовський Максим // Енциклопедія українознавства : Словникова частина : [в 11 т.] / Наук. т-во ім. Шевченка у Львові ; голов. ред. В. Кубійович. - Перевид. в Україні, репринт. відтворення вид. 1955-1984 р. - Львів, 1993. – Т. 1. – С. 115.

92.0(4УКР)

Е 64

2. Березовский Максим Созонтович // Музыканты мира : биографический словарь / сост.: М. В. Есипова, О. В. Фраёнова. – Москва, 2001. – С. 52.

85.313(0)-8я21

М 89

3. Березовский Максим Созонтович // Музыкальная энциклопедия / гл. ред. Ю. В. Келдыш. - Москва, 1973. – Т. 1. – С. 419–420.

85.31я2

М 89

4. Гусарчук Т. Шкода, що доля була такою жорстокою : [про М. Березовського] / Т. Гусарчук // Культура і життя. – 1995. – 1 листоп.

5. Зоркіна К. Забуття – доля великих? Максим Березовський: трагедія «українського Моцарта» / К. Зоркіна // Україна Incognita / за заг. ред. Л. Івшиної ; упоряд.: В. Панченко, С. Махун, І. Сюдюков. - 4-е вид., стереотип. - Київ, 2005. – С. 151–154.

63.3(4УКР)-7

У 45

6. Іванов В. Велич творця : [про М. Березовського] / В. Іванов // Укр. культура. – 1995. – № 9/10. – С. 34–35.

7. Івченко Л. Справа № 907 : [про М. Березовського] / Л. Івченко // Музика. – 2001. – № 45. – С. 28–30.

8. Кияновська Л. Максим Березовський / Л. Кияновська // Розповіді про композиторів / [упоряд. Я. В. Якуб'як]. - Київ, 1994. – Вип. 1. – С. 57–70.

85.313(0)-8

Р 65

9. Класик європейської музики : Максим Березовський (1745–1777) // Шкільний світ. – 2012. – Жовт. (№ 39). – С. 17–18.

10. Мельник О. Музика небесних сфер єднає нас : [про М. Березовського] / О. Мельник // Освіта. – 1995. – 25 жовт.

11. Плачинда С. П. Максим Березовський (1745–1777) // Неопалима купина : іст. повісті / С. П. Плачинда, Ю. Я. Колісниченко. - Київ, 1993. – С. 175–246.

84(4УКР)6

П 37

12. Тимошук О. Геній з української глибинки / О. Тимошук // Слово Просвіти. – 2005. – 12–18 січ. – С. 11.

13. Юрченко М. Максим Березовський в Італії / М. Юрченко // Українська музична спадщина : Статті. Матеріали. Документи. – Київ, 1989. – С. 67–80.

85.313(4Укр)

У 45

14. Юрченко М. Невідомий концерт Максима Березовського / М. Юрченко // Музика. – 1995. – № 5. – С. 18–21.

Максим Созонтович Березовський (1745-1777) [Електронний ресурс] : персон. бібліогр. пам'ятка до 270-річчя від дня народж. - Луцьк, 2015. - (Творчі портрети українських композиторів ; вип. 17). - Бібліогр.: 7 назв.

Подано основні віхи життя і діяльності українського композитора М. Березовського. Рекомендовані бібліографічні джерела містять статті у продовжуваних, періодичних та неперіодичних виданнях. Адресовано студентам та викладачам Інституту мистецтв, всім шанувальникам музичного мистецтва.

ББК 85я1